

Nr 275

Av herr **Alexanderson m. fl.**, om inrättande av ytterligare tjänster vid statens rättskemiska laboratorium.

(Lika lydande med motion nr 355 i Andra kammaren)

Vid statens rättskemiska laboratoriums blodgruppsserologiska avdelning utföres bl. a. sådana faderskapsundersökningar, som ligger till grund för domstols beslut i faderskapsmål. Härvid har i vissa fall för att med större säkerhet kunna avge utlåtande vidtagits s. k. utvidgad faderskapsundersökning. Sådana undersökningar har verkställts såväl på avdelningens eget initiativ som på begäran av domstol.

På grund av en besvärande personalbrist vid laboratoriet har avdelningen i oktober 1964 tvingats nedlägga utförandet av de utvidgade faderskapsundersökningarna. Föreståndaren för rättskemiska laboratoriet har såväl före som efter nedläggandet inför ansvariga myndigheter påtalat de betydande svårigheter som tyngt avdelningen i form av personal- och lokalbrist. Föreståndaren har därvid bl. a. betecknat situationen som katastrofal.

Föreståndaren begärde för budgetåret 1965/66 en personalförstärkning så till vida att en tjänst som överassistent i Ae 27 borde inrättas och 6 tjänster som laboratoriebiträde borde utbytas mot två tjänster som laboratorieingenjör i Ae 17 och fyra tjänster som laboratorieingenjör i Ae 15. Chefen för socialdepartementet föreslog riksdagen att tre laboratorieassistenttjänster skulle utbytas mot tre laboratorieingenjörstjänster. Riksdagen beslutade i enlighet härmed. Statsutskottet anförde därvid i sitt utlåtande (nr 5/1965) bl. a. följande:

De i motionen åberopade förhållandena torde i viss mån bottna i att en laborator beviljats tjänstledighet under ett år för studier i USA samt i rådande lokalbrist. Enligt vad som inhämtats kommer emellertid en barackbyggnad att färdigställas vid laboratoriet under våren 1965. Då utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer personalbehovet vid rättskemiska laboratoriet och inte minst vid dess blodgruppsserologiska avdelning, avstyrker utskottet motionerna.

Föreståndaren för rättskemiska laboratoriet hade emellertid redan tidigare, i skrivelse till JO, anfört att den i utskottets utlåtande åsyftade laboratorns återkomst enligt föreståndarens bedömning inte skulle kunna leda till ett återupptagande av de utvidgade undersökningarna. JO anförde i sitt svar till föreståndaren, som av JO i avskrift överlämnades till utskottet, bl. a. följande:

Det av Eder (föreståndaren för rättskemiska laboratoriet) hit anmälda förhållandet att utvidgade undersökningar av blodprov i börds-mål ej längre kunna företagas är uppenbarligen från rättssäkerhetssynpunkt synnerligen otillfredsställande. Det är med djup olust man konstaterar att det i börds-mål — som nu och även under obestämd tid framåt kommer att prövas — ej, när så behöves, finns tillgång till den bevisningsmöjlighet som följt av de berörda utvidgade undersökningarna och att risken för materiellt oriktiga avgöranden i dylika fall alltså ökats. Oroande är också att laboratorn Hirschfelds återkomst den 1 oktober 1965 enligt Eder bedömning ej kan leda till återupptagande av de utvidgade undersökningarna; sådant återupptagande lär utgöra förutsättning för ett uppfyllande av medicinalstyrelsens förhoppning att tillämpningen av de rön Hirschfeld tillgodogjort sig under sina studier skulle medföra att möjligheterna att utsluta felaktigt utpekad man ökades utöver 72 %, d. v. s. den siffra som uppnåddes på den tid de utvidgade undersökningarna alltså förekom.

Föreståndaren för rättskemiska laboratoriet har härefter, senast i skrivelse till medicinalstyrelsen den 6 januari 1966, påtalat att någon återgång till tidigare standard icke kunnat ske. En återgång till tidigare standard vid det blodgruppsserologiska arbetet torde icke kunna beräknas äga rum på flera år. Detta beror bl. a. på att laboratoriet, med utgångspunkt från departementschefens förslag i statsverkspropositionen, inte kommer att få någon personalförstärkning alls under kommande budgetår.

Vi vill understryka att det ur rättssäkerhetssynpunkt är djupt otillfredsställande att de utvidgade faderskapsundersökningarna på grund av bristande personella resurser inte längre kan utföras vid laboratoriet. Nedläggandet av de utvidgade undersökningarna medför att möjligheten till utslutning av felaktigt utpekad fader minskat från 72 % till 64 %. Detta framstår som angeläget inte minst mot bakgrund av strävandena att i arvsrättsligt avseende jämställa utomäktenskapliga barn med barn inom äktenskapet. Förslag härom har som bekant avgivits av familjerättskommittén i betänkande Äktenskapsrätt (SOU 1964: 34, 35). Det finns här anledning att understryka vad som anföres i det nyligen avgivna betänkandet Fastställande av faderskap till barn utom äktenskap (SOU 1965: 17 s. 53):

Av rättskemiska laboratoriets utlåtande den 20 februari 1964 framgår, att de vetenskapliga framstegen fortsatt och att möjligheten att utsluta en felaktigt utpekad man i en faderskapsfråga, när blodprov erhållits från modern, barnet och mannen numera uppgår till 64 % vid rutinmässig undersökning och till 73 % vid utvidgad undersökning; vilken när utlåtandet avgavs tillämpades bl. a. i de fall då flera män var aktuella, samt att man kunde räkna med att inom en snar framtid utslutningsmöjligheterna av en felaktigt utpekad mans faderskap skulle stiga till 80—85 %, därest tillräckliga resurser funnes vid laboratoriet. Emellertid har föreståndaren för den blodgruppsserologiska avdelningen, professorn Birger Broman, sedermera meddelat, att laboratoriets resurser icke längre medger att utvidgade undersökningar utföres, varför dessa fr. o. m. den 1 november 1964 tills vidare nedlagts. Till följd härav stannar utslutningsmöjligheterna f. n. i praktiken vid 64 %. *Det är ur rättssäkerhetssynpunkt i hög grad betänkligt*

att undersökningarna på detta sätt inskränkes och de vetenskapliga möjligheterna således endast delvis utnyttjas. För genomförande av den här föreslagna reformen av faderskapsreglerna bör det förutsättas att de blodgruppsserologiska undersökningarna åter kan utföras i minst den omfattning som tidigare skett och det framstår som synnerligen angeläget att de fortsatta vetenskapliga framstegen kan utnyttjas vid bedömningen av faderskapsfrågorna. (Motionärernas kursivering.)

Statsutskottet anförde, som ovan citerats, vid förra årets riksdag att missförhållandena vid laboratoriet bl. a. bottnade i att en laborator för tillfället vistades i Amerika. Utskottet erinrade om att laboratoriet skulle erhålla en ny barackbyggnad. Vidare förutsatte utskottet att Kungl. Maj:t skulle med uppmärksamhet följa personalbehovet vid blodgruppsserologiska avdelningen vid laboratoriet.

Ifrågavarande laborator har nu återkommit. Laboratoriet har erhållit sin nya barackbyggnad. Man har ändock, på grund av bristande personella resurser, inte kunnat återta de utvidgade undersökningarna. Vad som nu erfordras är alltså personal.

Medicinalstyrelsen har för det kommande budgetåret, på förslag av föreståndaren för rättskemiska laboratoriet, äskat medel för ett antal nya tjänster vid laboratoriets blodgruppsserologiska avdelning, nämligen en tjänst som överassistent Ae 27, en tjänst som laboratorieingenjör Ae 17 och två tjänster som laboratorieingenjör högst Ae 15 samt en tjänst som laboratorieassistent högst Ae 10.

Departementschefens förslag i årets statsverksproposition berör icke frågan om personalförstärkning till den blodgruppsserologiska avdelningen och föreslår alltså ingen som helst personalökning.

Vi finner det emellertid synnerligen angeläget att rättskemiska laboratoriets blodgruppsserologiska avdelning nu får begärd personalförstärkning.

Med hänvisning till det anförda hemställs,

att riksdagen under socialdepartementets huvudtitel för budgetåret 1966/67 måtte till *Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar* för förstärkning av blodgruppsserologiska avdelningen anvisa erforderliga medel för inrättande av en tjänst som överassistent Ae 27, en tjänst som laboratorieingenjör Ae 17, två tjänster som laboratorieingenjör högst Ae 15 samt en tjänst som laboratorieassistent högst Ae 10.

Stockholm den 26 januari 1966

Erik Alexanderson

Gudmund Ernulf

Elvy Olsson

Mary Hultell